

פרוטוקול מס' 377

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
מיום ג', ל' בכסלו תשל"ד - 25.12.73, שעה 9.00

נכחו:

חברי הוועדה:

- י. גולדשמידט - היו"ר
- ר. ארזי
- א. אנקוריון
- י. ארידור
- ס. ביבי
- ס. בן-פורת
- ג. האוזנר
- ח.י. צדוק
- י. קורן
- י.ה. קלינגהופר

מוזמנים:

- מ. שמגר - היועץ המשפטי לממשלה
- ז. אפיק - משרד המשפטים
- מ. שחם - משרד הפנים

מזכירת הוועדה:

ר. מלחי

רשמה:

ח. בנקין

כדר היום:

א) פקודת ההקדשות לצרכי צדקה - הוראה
בדבר פטור מהוראות פקודת ההקדשות לצרכי
צדקה.

ב) הצעה לתיקון סעיף 56 בחוק הבחירות לכנסת
חשכ"ט-1969, שיאפשר למועמד לכנסת עפ"י בקשתו
בכתב לשרת במילואים.

-905-

ניקול - 28.12.73

היו"ר י. גולדשמידט: אני פותח את הישיבה.

(א) אישור הוראה בדבר פטור מהוראות פקודת ההקדשות לצרכי צדקה

בתיקים של חברי הוועדה נמצא סכתב ראש הממשלה ושר המשפטים בקשר לפטור מהוראות פקודת ההקדשות לצרכי צדקה. בטרם אמסור את רשות הדיבור ליועץ המשפטי לממשלה כדי להסביר במה הענין, רצוני לומר שברשימה המצורפת למכתב צללו מספר טעויות טכניות בעת השכפול ואחר-כך אמנה אותן בפניכם.

מ. שמגר: הפניה לוועדה הנכבדה היא במסגרת סעיף 27ד(ג) לפקודת ההקדשות לצרכי צדקה, תיקון שהוועדה הוסיפה לחוק לפני זמן קצר יחסית. סעיף זה אומר: "שר המשפטים רשאי להורות, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, כי הוראות פקודה זו, כולן או מקצתן, לא יחולו על הקדש לצרכי צדקה או חברה לתועלת הציבור שהקימה הנהלת הסוכנות היהודית או שנטלה חלק בהקמתו; לענין זה, 'הסוכנות היהודית' - ההנהלה הציונית והנהלת הסוכנות היהודית לארץ-ישראל כמשמעותן בחוק מעמד ההסתדרות הציונית העולמית - הסוכנות היהודית לארץ-ישראל, תשי"ג-1952, לרבות קרן היסוד - המגבית המאוחדת לישראל והקמן הקיימת לישראל".

זכור לכם ודאי שהעילה להוסיפת סעיף היתה הרצון לאפשר למגביות ולסוכנויות את הפעולה העצמאית בארצות חוץ, בייחוד בארצות בהן המעמד העצמאי - להבדיל ממעמד של כלי עזר לשלטון של ארץ מסויימת - הוא תנאי לקבלת פטור מס-הכנסה. הכוונה היא שהתרומות לסוכנות היהודית, למוסדות חינוך ולמוסדות אחרים יהיו פטורות מס-הכנסה, בעיקר בארצות-הברית. אינני מזכיר ארצות אחרות, כי החוקים שם שונים במקצת. בבריטניה, למשל, גם זה אינו מספיק, אבל בארצות-הברית די בתנאי זה כדי לזכור בפטור מס-הכנסה.

כשהוסיפה הוועדה את הסעיף הזה היא הצמידה אותו לסוכנות היהודית מתוך ידיעה שלסוכנות היהודית יש כלי ביקורת פנימיים משלה. הוועדה גם קבעה בסעיף זה כי הפטור יכול להיות מכל הוראות החוק או מחלקן, ואכן זה מה שמוצע כאן, היינו שיהיה פטור רק מחלק מהוראות החוק, ואלה ההוראות הסופיעות בסעיפים 27ג, הן בחובת דיווח, 27ה, הן בעיון ברישומים, 27ו, הן ברישה למסור מידע, 27ז, הן בעריכת חקירה ו-40א(2), הן בתחולת פיקוח על חברות צדקה. אני רואה שבהוראה המונחת לפני הוועדה נפלה טעות. במקום "27ד" צריך לבוא "27ז".

יש מספר קטן של חברות - שש במספר - שנוספו לאחר שהעברנו את החומר הזה לוועדה הנכבדה. אבקש שהוועדה תצרף גם ששה מוסדות אלה לאישור. אם כי אין הם מופיעים ברשימה שלפניכם, אופיים זהה למוסדות המופיעים ברשימה.

י.ה. קלינגהופר: אני מבקש פירוט בקשר למוסדות שמספרם ברשימה: 3, 4 ו-7. בשלושת הסעיפים האלה נאמר באופן כללי וסתמי ביותר "מוסדות חינוך ותרבות", שלא כמו ביתר הסעיפים בהם פורט גם שם המוסד והמקום בו הוא נמצא. ייתכן שזה נובע משיבוש שנפל תוך כדי הדפסה.

מ. שמגר: נכון שחל כאן שיבוש בהדפסה. הגוף המופיע במקום השלישי בקרא: "מוסדות חינוך ותרבות ברמלה בע"מ". הגוף המופיע במקום הרביעי בקרא: "מוסדות חינוך ותרבות במגדל העמק בע"מ", וזה שבמקום השביעי - "מוסדות חינוך ותרבות בקרית-גת בע"מ". כמובן, לא הסתפקנו בכך שקיבלנו רשימה של מוסדות מהסוכנות, אלא בדקנו אצל רשם החברות אם החברה היא אמנם מסוג החברות שעליהן מדובר כאן.

י.ה. קלינגהופר: בפניה זו מתבקשים אנו לאשר פטור לא מכל הפיקוח, אלא מחלק מהוראות הפקודה, ואלה הוראות סעיפים 27ג, 27ה, 27ו, 27ז ו-40א(2). סעיף 40א(2) לפקודה קובע: "על חברות לתועלת הציבור יחול הפיקוח לפי פקודה זו". הצו

י.ה. קלינגהופר:

שלפנינו פוטר חברות לתועלת הציבור מפיקוח לפי פקודה זו, וזה בעצם פטור כולל מכל הוראות הפיקוח של הפקודה, ואם כבר מדובר בפטור שכזה, לשם מה בא הצו ומוטיף פטור מאמצעי פיקוח ספציפיים? יש כאן דבר והיפוכו, כי אם פוטרים אנו מהפיקוח לפי סעיף 40א(2) איני מבין את המשמעות של הפטור מהוראות ספציפיות. הרי יש הוראות ספציפיות נוספות שכבר מכוח הפטור מסעיף 40א(2) לא יחולו.

א. אנקוריון:

בשעתו התווכחנו ארוכות על ענין הפטור הסיטוני, ואני לא נלהבתי ביותר מענין זה, אך משקיבלנו את החוק אין לנו ברירה אלא להמשיך בקו זה. כיוון שמוסדות אלה הם בעיקר מוסדות לחינוך ותרבות סיטודת של הסוכנות, איני מבין מדוע לא נאשר אותם.

סעיף 27ה לפקודה מדבר על עיון כרישומים, ואני מבין שהכוונה לעיון הציבור במסמכים, ולא לעיון המפקח. אם המוסד רשום כחברה, הרי גם לפי חוק החברות יש לציבור זכות עיון בתיק החברה. אם כן, איזה הגיון יש בשחרור הגופים הנדונים מאפשרות עיון ברישומים? אני מערער על ביטול התחולה של סעיף 27ה.

ס. בן-פורת:

עד כמה שידוע לי חברות אלה השייכות לרשויות המקומיות מסוגות על-ידי החברה הגדולה בסוכנות היהודית.

ס. שמגר: - על-ידי קרן החינוך.

ס. בן-פורת:

נכון, קרן החינוך היא המטנה את החברות האלה, ויש מספר אפשרויות של פיקוח לרשות המקומית. אך חברות אחרות שאינן שייכות לרשות מקומית ושאו מסירים את הפיקוח עליהן לפי פקודה זו, מי יפקח עליהן? שאלה זו מתעוררת, למשל, לגבי בית-הספר למלונאות בנהריה על-שם רוגוזין. מי יבקר את פנקסיו של בית-ספר זה?

ז. אפי: - מבקר הסוכנות.

ס. בן-פורת: גם זו חברת בת של קרן החינוך?

ס. שמגר: קרן החינוך היא מסגרת של הסוכנות.

ר. ארזי:

אני בעד אישור הצו. אני רק שואל אם אמנם התכוונת בשעתו שוועדת החוקה, חוק ומשפט תתן אישורה לכל מוסד ומוסד. האם לא נובע מהוראות החוק שהאישור הוא אישור כללי יותר, ולא אישור אינדיבידואלי לכל מוסד ומוסד? אם הוועדה נדרשת לתת אישור אינדיבידואלי, הרי שהיא מקבלת/על עצמה אחריות על כל מוסד ומוסד, וזה מטיל עליה אחריות גדולה.

היו"ר י. גולדשמידט:

לשאלתו של חבר-הכנסת ארזי - בסעיף 27ד(ג) המצויין במכתבה של הגב' מאיר נאמר: "לא יחולו על הקדש לצרכי צדקה או חברה לתועלת הציבור שהקימה הנהלת הסוכנות היהודית...". כלומר, החוק מדבר במפורש על הקדש או על חברה, ולא על סוג הקדשות או חברות. לכן נדמה לי שאין מנוס מכך שכל מוסד בנפרד יבוא לאישור הוועדה. חסד עשו עימנו שריכזו 100 מוסדות בבת אחת, כי אחרת היינו יכולים לקיים 100 ישיבות בנדון - ישיבה לכל מוסד.

מר שמגר אמר שיש רשימה של ששה מוסדות נוספים. אנו צריכים לקבל שמותיהם של מוסדות אלה כדי שנאשר את הרשימה כולה כצירור של מוסדות אינדיבידואליים.

נכון שקרן החינוך מטנה את הגופים האלה, אך טוב שהוועדה תדע כי כל המוסדות האלה מסומנים כיום באופן שוטף על-ידי הממשלה או על-ידי הרשות המקומית. כלומר, למעשה מאשרים אנו כאן היעדר פיקוח של המפקח לפי סעיף 40 לגבי מוסדות המתפרנסים והמחוזקים על-ידי כספי המדינה, ורק התרומה הראשונה שהביאה לייסודם

היו"ר י. גולדשמידט:

ניתנה על-ידי הסוכנות בכל אופן נראה לי שזה הדפוס הכללי. צריך שבדע מה מסכויותיו של מבקר המדינה לגבי כל 100 מוסדות אלה, האם הוא יוכל לבקר את כולם אם ירצה, נוסף על הביקורת של הסוכנות היהודית, או שהדבר מותנה בכך שהמוסד יקבל לפחות חלק מדמי הקיום שלו מדי המדינה או הרשות המקומית?

קורן:

נדמה לי שהנוהג הוא כי חברה המקבלת הקצבה על-ידי המדינה, וזה כולל גם חברה של הסוכנות, מבקש המדינה יכול לבקר אותה. לכן השאלה שהועלתה כאן מוסדרת כבר. מה שמציעה כאן הגב' מאיר הוא ש-100 מוסדות אלה לא ייכללו במסגרת הביקורת המיוחדת לפי פקודה זו, אך אין פירוש הדבר שמוציאים מוסדות אלה ממסגרת הביקורת של מבקר המדינה.

ה. קלינגהופר:

אני מפנה את תשומת לבך לכך שיש סעיף בחוק האומר, שאם קיים פיקוח מספיק אחר, רשאי שר המשפטים לתת פטור ללא הזדקקות לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

קורן:

אם הסוכנות היהודית מקימה מוסד, אך היא נאלצת לקבל את עזרת הממשלה במימון השוטף, הרי שאותו מוסד נתון לביקורתו של מבקר המדינה. אין זה חידוש, ואם דין זה קיים, למה צריך להעלות את העניין?

ר. ארזי:

בהמשך לשאלתי הקודמת אני מבקש לדעת אם בעקבות אישור זה, שהוא אישור אינדיבידואלי בדברי היושב ראש, לא יתפרש שחברות אחרות שלא הוכחו לאישור לא ייחננו מהפטור הניתן כאן.

היו"ר י. גולדשמידט:

זה בדיוק המצב.

מ. שמגר:

הסוכנות ערה לכך. פנינו לוועדה לפי בקשת הסוכנות.

ג. האוזנר:

בעקבות תשובתו האחרונה של היועץ המשפטי לממשלה אבקש לדעת אם אנו יכולים להניח שהסוכנות ביקשה פטור לגבי מוסדות אלה והממשלה נענתה לה והציעה את ההצעה המובאת כאן.

מ. שמגר:

נכון, היתה פניה של מר דולצ'ין ובעקבותיה בדקנו את החברות הללו ונענינו לבקשה.

ז. אפי:

ראשית, ענין הבדיקה. בדקנו חברות אלה אצל רשם החברות, ומסתבר שבכל החברות האלה שליטת הסוכנות היהודית היא מליאה. 95% מהמניות הן בידי הסוכנות. למעשה הצלחנו לבדוק את התיקים של 97 חברות בלבד, ואילו את יתר התיקים לא מצאנו.

י. ארידור:

איך אתם מציעים לתת אישור לגבי חברות שלא מצאתן את תיקיהן ולא בדקתם אותן?

ז. אפי:

אם אתה לוקח מידגם של 100 חברות ומוצא ש-97 חברות עונות על הדרישות, ההסתברות היא שכך המצב גם לגבי שלוש החברות הנותרות, אולם אני מסכים שזה ענין לשיקול הוועדה. אולי הוועדה תאשר את הפטור לגבי שלוש חברות אלה בכפוף לכך שיימצאו תיקיהן וייבדקו.

שנית, ענין העיון במסמכים. אני חושב שיש הבדל בין עיון במסמכים אצל רשם החברות לבין עיון במסמכים אצל המפקח על ההקדשות. כל החברות האלה הן חברות פרטיות, ולפי פקודת החברות חברה פרטית אינה חייבת להגיש מאזן שנתי ודו"ח רווח והפסד, אולם כשחברה כזאת תירשם אצל המפקח על ההקדשות אפשר יהיה לדרוש מסמכים כספיים. כלומר, אם תהיה זכות עיון ברישומים אדם יוכל לדלות בדרך זו פרטים שאינן יכול לדלות לפי פקודת החברות. הסוכנות טוענת שיש יהודים בארצות-הברית התורמים כספים לקרן החינוך בתנאי שלא ייוודע שם התורם, כמה תרם ומה חלוקת הכסף.

מ. שמגר: בדרך-כלל זה גם לא רשום על שם התורם, אלא אם התורם רוצה בכך. יש שאוהבים את הצניעות מסיבות רבות, ויש שפוטרם את שמם.

ז. אפי: בכל אופן ברור שבאמצעות עיון בתיק המפקח לצרכי צדקה יצליחו אנשים לקבל הרבה יותר מידע מאשר בעיון בתיק רשם החברות. הסוכנות, כנראה, אינה יכולה להרשות לעצמה מותרות אלה, כי היהודים בארצות-הברית פשוט אינם מוכנים לתרום אם יש אפשרות לדלות מידע כמה תרמו ולאילו מטרה. אם פוטרם אנו את הסוכנות, אני חושב שיש הצדקה לפטור אותה גם מהסעיף בדבר עיון ברישומים.

אשר להערת חבר-הכנסת קלינגהופר, כל התיקון הזה מדבר על הקדשות, רצינו רק להוסיף שהוראות הפיקוח החלות על הקדשות יחולו גם על חברות: לתועלת הציבור, כשינויים הסחוייבים. הוספנו את הפטור מסעיף 40א(2) כדי שנדע שמדובר גם בחברות אלה.

י.ה. קלינגהופר: יש לי הצעה פורמלית שאעלה אותה בבוא העת.

מ. שמגר: אני סבור שגם אילמלא סעיף 40א(2), המרחיב את תחולת הפקודה גם על חברות לתועלת הציבור, היה חל העניין גם על החברות המנויות. סעיף 40א(2) אינו אלא סעיף שהחיל את דרכי הפיקוח על-פי פקודת ההקדשות גם על אותה קטגוריה של חברות לתועלת הציבור. זאת קטגוריה ספציפית. רצינו שהפטור יוענק בתור הקדש, אך שמא תאמר כי הפטור בתור הקדש אינו מכסה את הנושא, כי זו חברה לתועלת הציבור שלגביה חל החוק כולו - הזכרנו שסעיף 42א(2) אינו חל בכלל, כלומר, אין זה עובר דרך הציבור של חברה לתועלת הציבור. אנו נמצאים בתחום ההקדשות ואנו פוטרם רק מהוראות הסעיפים שהזכרנו ואיננו פוטרם מחובת הרישום למשל. גם כאשר פוטרם מסעיף 40א(2) אין פוטרם מהרישום, כי חובת הרישום על-פי הפקודה נובעת מכך שהגוף הזה הוא הקדש שחייבים לרשום אותו.

לגבי הבדיקה, אם יש שלוש חברות שלא מצאנו את תיקיהן איני מבקש מהוועדה לאשר אותן בשלב זה.

ז. אפי: אפשר שהוועדה תאשר אותן בכפוף לכך שתיקיהן יימצאו וייבדקו.

מ. שמגר: אינני מציע זאת. אנו מדברים על חברות שבדקנו את רישומיהן ומצאנו כי הם תואמים את הנתונים של הסוכנות. אם כן, את שלוש החברות הנוותרות תאשר הוועדה בשלב מאוחר יותר.

חבר-הכנסת ארזי הציג שאלה עקרונית מאד אם צריך לתת אישור חד-פעמיים כללי, או שצריך להביא כל פעם את הרשימה לאישור הוועדה. יצאנו מתוך הנחה שנוסח החוק מחייב שתינתן החלטה של הוועדה בכל מקרה ומקרה. נאמר ששר המשפטים רשאי להוראות, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט, שהוראות פקודה זו לא יחולו. לו היתה אמנם כוונה כזאת שהצביע עליה חבר-הכנסת ארזי, כי אז אפשר היה לכתוב בחוק שחברות של הסוכנות פטורות, אבל מהנוסח שלפנינו משתמע שהוועדה רצתה לתת דעתה על הנושא שלפניה. 100 החברות שהבאנו הפעם לאישור הן הבנק שנוצר במשך השנים. ייתכן שיש עוד מספר חברות שעליהן רצוי להחיל את הפטור, ולכשיוצג העניין לפני הוועדה, תחליט זו האחרונה אם לאשר את הפטור. אני מקווה שאין חברות רבות כאלה ושהדבר לא יעסיק את הוועדה במידה סופרזת. אולם אין לקח טוב יותר שהצטיון במשך תקופה מסויימת. אם יסתבר לוועדה שזו טרחה מיותרת והוועדה אינה יכולה לבדוק את העניין בדיקה מהותית, אפשר ללכת בדרך אחרת.

לעניין הפיקוח - יש לזכור שהמידת ההשתתפות של הסוכנות, לא רק ביישור אלא גם בהחזקה השוטפת, משתנה משנה לשנה. השנה, למשל, השתתפות הסוכנות תהיה גדולה יותר מאשר בשנים רגילות, מתוך כוונה לשחרר את תקציב המדינה מתמיכה בגופים אלה. אולם במקרה שהממשלה או רשות מקומית תומכות בחברות אלה בכספים, חלה ביקורת מבקר המדינה.

מ. שמגר:

אם יש רק תמיכה של הסוכנות, חלה הביקורת של מבקר הסוכנות. אבל השנה, כאמור, תזרים הסוכנות יותר כספים להחזקה השוטפת.

י.ה. קלינגהופר:

אני מציע לבטל את הפטור מסעיף 40א(2), האומר: "על חברות לתועלת הציבור יחול הפיקוח לפי פקודה זו". אם נפטור מהוראה זו, סמילא לא יחול הפיקוח על חברות אלה, וזה כולל פטור מהפיקוח לפי סעיפים 27ג, 27ה, 27ו ו-27ז. במקרה זה אי-אפשר לומר שהדבר אולי מיותר אך אינו מזיק, כי כאן יכולה להתעורר קושיה אם איננו פוטרים על-ידי כך מפיקוח אחר. קודם כל יש ענין של חובת הרישום; שנית, סמכות בית המשפט, לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, לצוות על ועדת חקירה בענין שנתקל בביקורת ציבורית. מאלה אין רוצים לפטור, והוועדה העריכה את העובדה שסמכות אלה ייוספו לסמכויות הפיקוח, והנה פוטרים כאן מסמכויות אלה באופן סתמי וכולל על-ידי איזכור סעיף 40א(2). על כל פנים הפטור מסעיף 42א(2) אינו הולך בד בבד עם הפטור הספציפי שאתם מציעים כאן. אם אמנם אומרים כאן שהדין שווה לגבי הקדשות ולגבי חברות לתועלת הציבור רק למען הסר ספק, הרי עיקרון זה צריך להישאר והוא נשאר, אלא שזה יפריע מאד לפרשנות אם נזכיר זה לצד זה גם את הפטור הכללי לפי סעיף 40א(2) וגם את הפטור הספציפי לפי ארבעת הסעיפים האמורים. לכן אני מציע שסעיף 40א(2) לא יוזכר בצו.

א. אנקוריון:

אני חוזר לסעיף 27ה שעליו שאלתי קודם, אך לא שוכנעתי. בעצם מדוע נותנים אנו פטור כה רחב? הלא גופים אלה כפופים לסוכנות, והסוכנות נהנית ממעמד מיוחד. לסוכנות יש מניות בגופים אלה, ואנו נותנים לה אפשרות לפקח עליהם. זה בעצם ההגיון של כל הענין. כפי שכבר הזכרתי, כאשר נתקבל ענין זה בזמנו לא הייתי שלם עימו, אך משנתקבל אין לנו ברירה אלא להשלים עם מה שכתוב בחוק. אולם גם כאן רוצה אני להיות קצת סלקטיבי. אני כן רוצה שהציבור יוכל לעיין בתיק, כשם שכל תיק אחר של הקדש פתוח לפניו לעיון. הנימוק שהתורמים אינם מעוניינים בכך אינו נראה לי. אם אני עובר על הרישום המונחת עכשיו לפניו, אני רואה שברוב המקרים רשומים שמות התורמים, והרי מי שתורם כסף באוצרות-הברית עושה זאת גם מתוך הנחה שהוא מקבל פטור מס-הכנסה. כמעט איני רואה לנגד עיני את המקרים בהם יאמר מישהו שהוא נותן תרומה מתחת לשולחן. אם כן, הטייפוס שהייתי רוצה מבחינת פיקוח הוא שאדם מהציבור יוכל לשלם לירה אחת או שתיים ולראות את התיק במוסד פלוני או אלטוני.

לעומת זאת איני מערער על הפטור מחובת דיווח, כי המטרה היא שהפיקוח יהיה רק בידי הסוכנות, ולא יהיה פיקוח כפול. אם כן, אני מציע שלא יהיה פטור מסעיף 27ה.

הי"ר י. גולדשמידט:

להצעת חבר-הכנסת קלינגהופר - בזמן הדיון התברר בוועדת המשנה שבהקדשות רבים יהיה פיקוח כפול. בוועדה נכח גם רשם החברות והוא אמר שהוא מפקח על חברה לתועלת הציבור גם אם התיקון של פקודת ההקדשות חל עליה. אם כך הדבר, ניטל חלק גדול מתוקפה של טענת חבר-הכנסת קלינגהופר, האומר שאם פוטרים מסעיף 40א(2) אין טעם לפרט ספציפיים אחרים. כיוון שיש פיקוח מקביל, הרי אנו פוטרים את רשם החברות מפיקוח, אך את המפקח על ההקדשות אנו פוטרים רק מסמכויות מסוימות, ולא מכל הסמכויות. כך מצטייר הענין בעיני.

מ. שמגר:

נראה לי שאפשר להתקיים גם בלעדי איזכור סעיף 40א(2). התוצאה היא אותה תוצאה בין שמאזכרים סעיף זה ובין שאין מאזכרים אותו, כי אין זה אלא סעיף המחיל את הוראות הפקודה על קטגוריה נוספת.

אשר לסעיף 27ה המדובר על עיון ברישומים, אני חושב שאנו פוטרים ממנו כתוצאה לוואי של הפטור מסעיף 27ג. סעיף 27ג אומר שחייבים להגיש דו"ח על ביהול ההקדש, וסעיף 27ה - שאפשר לעיין בדו"ח. אם אין מגישים דו"ח, סמילא אין במה לעיין, כך שהפטור ב-27ה הוא תוצאה לוואי של פטור קודם, שהוא בעל משמעות עצמאית. אולם כפי שהסבירו לנו אנשי הסוכנות יש תורמים המבכרים אלמוניות בתרומות ואינם רוצים שיפשטו בדבריהם. העיון אצל רשם החברות אינו בו אינדיקציה מי נתן את הכסף, בו בזמן שהעיון בדו"חות של הקדש יכול ללמד מי התורם, ואם

ס. שמגר:

יש אנשים המבכרים אלמוניות, למה לגרום להם נזק כשכל כוונת לגרום טובה לישראל ולא להסתכן במסגרת בה הם חיים בארצות-הברית?

י.ה. קלינגהופר: אם כתוב "על שם", אין זה אומר שזה שם התורם; התרומה יכולה להיות גם לזכרו של

מישהו.

ס. שמגר: דרך אגב, יש תיאום בין מפקח הסוכנות לבין מנכ"ל המדינה בעניינים אלה.

היו"ר י. גולדשמידט: נצביע על הצעת חבר-הכנסת קלינגהופר לבטל את הפטור מהוראת סעיף 40א(2).

ה צ ב ע ה

- בעד ההצעה להוציא את סעיף 40א(2) ממסגרת הפטור - 6
- נגד - 1
- נמנעים - 2

ההצעה להוציא את סעיף 40א(2) ממסגרת הפטור נתקבלה

היו"ר י. גולדשמידט: נצביע עכשיו על הצעת חבר-הכנסת אנקוריון לא לפטור סעיף 27ה הדין בדיון ברישופים.

ר. ארזי: אבל החוק מהווה שלימות אחת ואיננו יכולים להוציא מתוכו סעיף מסויים. מסיבה זו הצבעתי נגד הצעת חבר-הכנסת קלינגהופר.

היו"ר י. גולדשמידט: לא, אין זה כך. בסעיף 27ד(ג) כתוב בפירוש: "... כי הוראות פקודה זו, כולן או מקצתן". אם כן, יכולים להתייחס לחלק מהוראות החוק.

ה צ ב ע ה

ההצעה להוציא את סעיף 27ה ממסגרת הפטור לא נתקבלה

היו"ר י. גולדשמידט: נאמר שתיקיהם של שלושה גופים לא נמצאו ולא נבדקו, והכוונה לגופים הבאים: סעיף 20 - מוסדות חינוך ותרבות באילת בע"מ; סעיף 58 - בית-ספר תיכון מקיף בחולון על-שם מיטרני בע"מ; סעיף 75 - מרכז תרבות ונוער "אוהל משה" בחצור הגלילית בע"מ. כלומר, הפטור המוצע לא יחול על שלושה גופים אלה בשלב הנוכחי.

נשמע עכשיו את רשימת המוסדות הנוספים שמסרה הסוכנות היהודית למר שמגר.

י. ארידור: האם חברות נוספות אלה נבדקו?

ז. אפיק: רשימה נוספת זו התקבלה רק אתמול ולכן לא נבדקו עדיין התיקים.

היו"ר י. גולדשמידט: אם כן, גם הפטור לגבי חברות אלה לא יאושר בשלב זה.

אקרא לפניכם את התיקונים שיש להכניס ברשימה עקב טעויות שפלו בזמן השכפול: בסעיף 2 יבוא "ע"ש ליסלי ג'קובס"; בסעיף 4 - "מוסדות חינוך ותרבות בע"מ"; בסעיף 7 - "מוסדות חינוך ותרבות בקרית-גת בע"מ"; בסעיף 11 - "ח/פ 48877"; בסעיף 40 - "מרכז לתרבות לנוער ולספורט ביבנה ע"ש גרמנוב"; בסעיף 62 - "2.10.72", ובסעיף 65 - "בית-ספר תיכון... ע"ש הופברגר". כן יש תיקון במכתב הגב' מאיר עצמו: בסוף פיסקה 4, אחרי "על-ידי הסוכנות היהודית" יבוא "או שהסוכנות היהודית נטלה חלק בהקמתה".

י. ארידור: יש טעות גם בנוסח הצו עצמו. במקום 27 צריך לבוא 27.

מ. שמגר: זה תוקן.

י.ה. קלינגהופר: אני רואה שתאריך ההקמה המוקדם ביותר של חברות אלה הוא שנת 1967. האם לא הוקמו קודם לכן מוסדות הראויים לפטור זה?

מ. שמגר: - לא.

היו"ר י. גולדשמידט: - לא מוסדות מהסוג הזה.

י.ה. קלינגהופר: אנו יודעים שבאחד הכנסים האחרונים של ההסתדרות הציונית העולמית שונה מבנה הסוכנות, ולמעשה החוק שאנו מצטטים עכשיו: חוק מעמד ההסתדרות הציונית העולמית - הסוכנות היהודית לארץ-ישראל, תשי"ג-1952, ראוי לתיקון. אני מבין שהממשלה כבר הציעה תיקון, או שיש איזו טיוטה שהממשלה דנה בה.

מ. שמגר: התיקון טרם נתקבל.

י.ה. קלינגהופר: על כל פנים נראה לי שאנו מוסיפים להתייחס למוסד שכבר אינו קיים באותה מתכונת ששימשה יסוד לחקיקת חוק המעמד מתשי"ג.

ח.י. צדוק: נדמה לי שיש איזה פגם בניסוח סעיף 27א(ג)

לחוק המדבר על חברה שהקימה הסוכנות היהודית או שהסוכנות היהודית נטלה חלק בהקמתה. בסעיף זה הדגש הוא על אקט ההקמה, על חלקה של הסוכנות בעת האקט החד-פעמי של ההקמה, ולא על רציפות ההשתתפות של הסוכנות. בניסוח זה יוצא, שחברה שהקימה אותה הסוכנות היהודית ואחר-כך עברה לשליטה אחרת - כשרה לפטור, ואילו חברה שגוף אחר הקים אותה ואחר-כך עברה לשליטת הסוכנות - אינה כשרה לפטור. איננו יכולים לשנות עכשיו את החוק, אבל יש בו פגם. אנו מאשרים את הרשימה הארוכה הזאת על-יסוד הגנה שיש ביקורת חליפה של המבקר של הסוכנות, ועד שנשנה את החוק אני חושב שצריך להיות מעקב אחרי החברות האלה כדי להוציא מהרשימה חברות שאמנם הוקמו בתחילה על-ידי הסוכנות, אך השתחררו במשך הזמן משליטתה. זה מה שאנו צריכים לעשות עד לתיקון החוק והקניית הפטור לחברות בהיותן בשליטת הסוכנות ולא בהיותן חברות שהוקמו על-ידי הסוכנות.

מ. שמגר: אני בהחלט מקבל הערה זו. אני רוצה להוסיף שהוועדה ניסתה לצמצם ככל האפשר, ובצדק, את הפטור, והסוכנות פעלה על-פי מתכונת שהיתה מקובלת עליה באותה עת. היות והסוכנות יצאה מתוך הנחה שהיא תנהל אותן חברות שהקימה לעולם ועד, הוצע מה שהוצע, אבל אני מסכים שעניינית הניסוח טעון תיקון.

ה צ ב ע ה

הצעה לאשר לגבי החברות המפורטות בצו, פרט לאלה הנזכרות בסעיפים 20, 58 ו-75, פטור מסעיפים 27א, 27ב, 27ג ו-27ד - נתקבלה

היו"ר י. גולדשמידט: רשימה זו נתקבלה, כסובן, תוך תיקוני טעויות ההדפסה שעמדתי עליהם.

(ב) הצעה לתיקון סעיף 56 בחוק הבחירות לכנסת תשכ"ט-1969. שיאפשר למועמד לכנסת עפ"י בקעתו בכחב לשרת במילואים.

היו"ר י. גולדשמידט: בפגרה דנה הכנסת בהצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת אברמובן, שובל ושמואל תמיר בקשר למעמדם וזכותם של פקידי צה"ל להיות מועמדים לכנסת.

י. ארידור: האם לא כדאי להשאיר משהו לכנסת השמינית?

היו"ר י. גולדשמידט: זה אחר המקרים הנדירים בהם עבדה הצעה לסדר-היום לוועדת החוקה, חוק ומשפט. הדבר נבע בין היתר גם מתוך כך שבתקנון לא נקבע סדר לדיון בהצעה פרטית של חברי כנסת. למעשה הכנסת כבר התייחסה לענין זה כאשר דחתה את פועד הבחירות בעקבות הצעה פרטית, אלא שלא שמה לב לנקודה זו.

בעת הדיון במליאה הוצע שהנושא יועבר לוועדה, ולא נאמר לאיזו ועדה. לכן עבר הענין לוועדת הכנסת, וזו החליטה את ההחלטה הנאה: "1. ועדת הכנסת מחליטה כי ועדת החוקה, חוק ומשפט תהיה רשאית, אם תמצא לנכון, בעקבות ההצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת אברהם עופר בשם סיעות המערך, גח"ל, המפד"ל, אגודת ישראל, הליברלים העצמאיים ופועלי אגודת ישראל, בנושא: חוק הבחירות לכנסת השמינית ולרשויות המקומיות (הוראת שעה) (מס' 2), להגיש הצעת חוק לקריאה ראשונה.

הצעת חוק כנ"ל תהיה משוחררת מחובת הנחה מוקדמת של הצעת החוק בכל שלבי הדיון בכנסת.

2. הוא הדין לגבי הנושא שבהצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת: ש.ז. אברמוב, ז. שובל ושמואל תמיר."

כלומר, גם לגבי הצעה זו לסדר-היום שהועברה אלינו הזכות בידי הוועדה ליזום חקיקה בצורה שתמצא לנכון.

מצאתי לנכון שהוועדה לא תפסיק את עבודתה בכנסת השמינית בלי שתקבע עמדה בענין זה. אני מודיע לוועדה שעד עכשיו לא הגיעה אלי כל יוזמה של חקיקה.

י. ארידור: בקיים ישיבה בענין זה בשבוע הבא.

היו"ר י. גולדשמידט: אם אין הצעה להוקם הצעת חוק, הוועדה רושמת לפניה את הענין ומסיימת בכך את הטיפול.

י. ארידור: אני מתנגד בהחלט שהוועדה תסיים את הטיפול בענין זה על-ידי החלטה פורמלית. אני מציע שהוועדה לא תדון היום בנושא זה. אם יהיה זמן, הוועדה תתכנס שוב בשבוע הבא.

היו"ר י. גולדשמידט: אני מבין שהצעת חבר-הכנסת ארידור היא זאת: הנושא עומד לפנינו, ולכשתמעורר יוזמה לחקיקה יובא הדבר לדיון. כלומר, הנושא תלוי ועומד בוועדה. אני מבין שאין התנגדות להצעה זו.

הישיבה נבעלה בשעה 10.30